

Fedja van Huêt. Nederlands acteur met Vlaamse natuur.

door Liv Laveyne
De Morgen, 09-11-2005

'Als je je creatie gaat aanpassen aan de smaak van de massa is het geen kunst meer maar behagen'

Druk en twijfelend, wikken en wegen en onderwijl al hardlopend je lot tegemoet gaan. Het typeert het karakter van Don Carlos uit Schillers gelijknamige toneelstuk, maar evengoed dat van acteur Fedja van Huêt die in Don Carlos van Toneelgroep Amsterdam (TA) en de Theatercompagnie de titelrol vertolkt. Een twijfelaar net zoals het soort bed dat te groot is voor één persoon en te klein voor twee. Daarin woelt Van Huêt: met Nederlands hoofd en Vlaams buikgevoel, met een oude thuis en een nieuw huis, met het theater als grote liefde en de film als maîtresse.

Amper 32 jaar oud heeft Fedja van Huêt al een goed gevulde palmares op de planken en het witte doek. In zijn zeven jaar bij toneelgroep ZT/Hollandia leverde hij onder meer een opmerkelijke prestatie als de duivelse weldoener in De bitterzoet en bood krachtig tegengewicht voor zwaargewicht Wim Opbrouck in De Leenane trilogie. In de Oscarwinnende film Karakter stond hij naast Jan Decleir, hij kreeg een Gouden Kalf voor zijn vertolking in AmnesiA en speelde de slechterik in Hilde Van Mieghems De kus. Staande ovaties zijn ook nu weer zijn deel voor Don Carlos, de marathonvoorstelling van drie en een half uur die genomineerd is voor de Toneelpublieksprijs.

Toen Johan Simons naar NTGent verhuisde, werd ZT/Hollandia opgedoekt en ging Van Huêt naar TA. "Natuurlijk mis ik Johan, maar het is goed om na zeven jaar met andere regisseurs en stijlen in aanraking te komen en even afscheid te nemen van een hechte warme familie", zegt hij met de nadruk op 'even'. "Toen Johan artistiek leider werd bij NTGent werd ik zelf ook tot kiezen gedwongen. Het was of Gent, totaal mijn leven omgooien en er gaan wonen, of artistiek andere wegen verkennen."

Josse De Pauw noemt hem een Vlaamse acteur en betreurde in het tijdschrift Theatermaker Van Huêts keuze om niet in Vlaanderen te komen spelen. Jan Decleir zei hem hetzelfde. "Zo'n compliment maakt de twijfel des te groter want het houdt ook een waarschuwing in", zegt Van Huêt. "Ik herinner mij dat ik al op jonge leeftijd liever Vlaamse dan Nederlandse acteurs bezig zag. Ze acteren met hart en hoofd samen, in Nederland lopen vooral 'hoofd'-acteurs rond." Van Huêt groeide op in Tiel. "Een plaatsje aan de Waal in de Betuwe, mooi maar weinig te beleven. Al probeert mijn moeder daar iets aan te doen. Zij programmeert jeugdtheater in de lokale schouwburg, waaronder veel Vlaamse voorstellingen. Vanaf mijn negende volgde ik elke zomer theaterworkshops in Zuid-Frankrijk. Ik leerde er toneelspelen, maar evengoed circus, mime en grime."

Twijfelde hij even om professioneel drummer te worden, uiteindelijk werd het toch theater. De tweestrijd Vlaanderen-Nederland speelde hem opnieuw parten: "Toen ik tijdens een opendeurdag in het Antwerps conservatorium Dora Van der Groen aan het werk zag, was ik danig onder de indruk. Maar ik liet dat idee schieten toen ik werd toegelaten tot de toneelacademie van Maastricht." Die school staat bekend om haar technische benadering van acteren. "Ik beschouw acteren als een vak. Daarin kun je je wel ontwikkelen als kunstenaar maar zo lopen er maar een paar rond. Je hebt heel veel 'speelboeren' en dan heb je kunstenaars zoals Josse De Pauw en

Peter De Graef. Ik zie mezelf nu vooral als louter acteur. Maar als ik ooit regisseer dan zal het bij Johan Simons zijn. Wie met een regisseur als Johan werkt, maakt samen met hem de voorstelling. Voor een acteur zijn dat vingeroefeningen in regie. Je voelt je niet 'alleen maar' uitvoerend acteur en ik merk dat het vooral dat is dat ik ga missen. "En al een beetje mis", geeft hij toe, "maar dat is de keuze dat ik gemaakt heb toen ik bij TA ging.

"Acteren komt uiteindelijk steeds op hetzelfde neer: je moet het denken van je personage voelbaar maken bij het publiek. Alleen het uitgangspunt is anders: Johan vertrekt vaak vanuit de vorm of maakt rigoureuze keuzes die je dwingen een totaal andere kant op te gaan met een tekst. Bij Johan sta je op je kop. Theu Boermans, die Don Carlos regisseert, gaat uit van pure tekstanalyse. Hij redeneert: alles staat in de tekst, laten we die recht doen. Don Carlos is een vrij klassieke opvoering: het verhaal moet zijn werk doen. De grote uitdaging is om die lange zinnen op de grond te krijgen."

Schillers achttiende-eeuws toneelstuk in zijn geheel opvoeren, duurt zowat zeven uur, TA en Theatercompagnie brengen een short cut en verenigen daarbij verschillende speelstijlen. Boermans regisseert zijn voormalig leraar Hans Croiset, wiens declameren botst met de bevlogenheid van jonge honden als Van Huêt en voormalig 't Barre Landspeler Jacob Derwig. "Die machtsstrijd tussen jong en oud vonkt op de scène, ook het stuk gaat over die clash tussen generaties: twee jongemannen die tegen een vastgeroest bestel aan beuken." Don Carlos is verliefd op zijn stiefmoeder. Die werd hem ooit als bruid beloofd, maar is om politieke redenen de vrouw van zijn vader, Filips II, geworden. Carlos rebelleert tegen zijn vader, daarin bijgestaan door zijn goede vriend Markies van Posa, een idealist met verlichte ideeën die in de uitvoering daarvan evenwel iedereen mee de dieperik in sleurt. Die hofintriges spelen zich af tegen de historische achtergrond van de opstand der Nederlanden, die de kop ingedrukt wordt door de katholieke pilaarbijter hertog Alva, maar dat maakt het stuk er niet minder actueel op. "Don Carlos is ook van deze tijd. Het gaat over de vrijheid van het individu, de terreur van een godsdienst. Dat is nu nog aan de orde: kun je als heerser schone handen hebben? In hoeverre zijn we vrij? Kunnen we die vrijheid wel aan of slaan we volledig los?"

Toen hij dertien was, speelde Van Huêt de rol van de kleine Peter in Terug naar Oegstgeest van de vermoorde filmregisseur Theo van Gogh. Van Huêt woont in de buurt waar Van Gogh leefde. Is de sfeer er veranderd? "De wereld was voordien niet minder slecht, maar het is opeens wel heel dichtbij gekomen. We hebben lang geroepen 'wij blijven daarvan gespaard', tot plots bleek dat het ook onder onze voeten heet kon worden. Als ik op tv oorlog zie, is dat film voor mij. Het is nooit echt voelbaar tot het dichtbij komt. Zo zit de mens kennelijk in elkaar.

"Ik herken mezelf wel in Don Carlos: ik ben geen wereldverbeteraar en evenmin goed in manipuleren. Misschien heb ik daarom theater nodig. Ik hou me dagelijks bezig met de analyse van hoe mensen zich bewegen in deze boze wereld en dat is verhelderend en geeft troost. Ik ben niet iemand die zegt dat theater de wereld kan veranderen, maar vind wel dat theater tot nadenken moet stemmen. En dat doe je niet met het idee dat je iedereen wilt bereiken. Als je jouw creatie gaat aanpassen aan de smaak van de massa is het geen kunst meer maar behagen. Entertainment. Vlaanderen is op dat vlak meer cultuurminded dan Nederland. Ik zag afgelopen week in De rode loper en Het journaal een fragment uit De asielzoeker van NTGent. Dat is in Nederland ondenkbaar. Op zo'n moment begrijp ik heel goed waarom Johan naar Vlaanderen is vertrokken."

Don Carlos, zaterdag en zondag in NTGent. Tickets: 09/225.01.01 of www.ntgent.be